

Załącznik nr 1

PROGRAM KONKURSU WIEDZY O INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

CZĘŚĆ STAŁA

I. Unia Europejska

- **Geneza i rozwój procesów integracyjnych w Europie po II wojnie światowej**

1. Podłoże procesów integracyjnych w Europie po II wojnie światowej
2. Traktaty założycielskie
 - 1) Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali
 - 2) Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą
 - 3) Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej
3. Teorie integracji europejskiej
4. Podstawy integracji gospodarczej we Wspólnotach Europejskich
5. Próby integracji politycznej i militarnej państw zachodnioeuropejskich
6. Pogłębianie integracji europejskiej w latach 1957-1992

Traktat o fuzji. Rozwój integracji w sferze politycznej w latach 60-ych i 70-ych XX wieku, Rola Trybunału Sprawiedliwości w tworzeniu systemu prawnego Unii Europejskiej, Jednolity Akt Europejski, Współpraca w ramach Schengen, Traktat z Maastricht

7. Traktat Amsterdamski
8. Traktat Nicejski
9. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
10. Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy
11. Traktat z Lizbony
12. Poszerzanie integracji europejskiej
13. Droga Polski do pełnej integracji z Unią Europejską

- **Podstawy prawne Unii Europejskiej**

1. Traktaty założycielskie Unii Europejskiej

1. Ustanowienie Unii Europejskiej. System traktatowy i jego ramy czasowe i terytorialne

2. Zawarcie i zmiana traktatów założycielskich
3. Charakter prawny traktatów założycielskich Unii Europejskiej
4. Wykładnia traktatów założycielskich

2. Struktura Unii Europejskiej

1. Traktat z Lizbony a ewolucja struktury Unii Europejskiej
2. Metoda wspólnotowa
3. Metoda międzyrządowa i jej obecny status w Unii Europejskiej

3. Członkostwo państwa w Unii Europejskiej

1. Przesłanki nabycia członkostwa
2. Procedura nabycia członkostwa
3. Traktat akcesyjny
4. Ustanie członkostwa państwa w Unii Europejskiej

4. Cele i zadania Unii Europejskiej

1. Intencje państw-stron. Preambuły traktatów
2. Cele Unii Europejskiej

5. Zasady podstawowe Unii Europejskiej

1. Wyróżnienie zasad podstawowych. Znaczenie polityczne i prawne art. 6 TUE
2. Wartości, na których opiera się Unia Europejska
3. Zasady wolności i równości
4. Zasady ustrojowe Unii Europejskiej.
5. Pozostałe zasady podstawowe Unii Europejskiej

6. Zasada poszanowania tożsamości narodowych państw członkowskich

1. Definicja zasady
2. Dwa aspekty zasady poszanowania tożsamości narodowej
3. Poszanowanie tożsamości narodowej a cele Unii Europejskiej i tożsamość europejska

7. Charakter prawny Unii Europejskiej

1. Ponadnarodowy charakter Unii Europejskiej
2. Problem definicji Unii Europejskiej

- **System instytucjonalny Unii Europejskiej**

1 Parlament Europejski

3 Rada Europejska

4 Rada Unii Europejskiej

5 Komisja Europejska

6 Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa

7 Instytucje sądowe Unii Europejskiej

8 Trybunał Obrachunkowy

9 Komitety doradcze Unii Europejskiej

Komitety Ekonomiczno-Społeczny

Komitety Regionów

10 Organy finansowe Unii Europejskiej

Europejski Bank Inwestycyjny

Europejski Bank Centralny

11 Urzędy i agencje Unii Europejskiej

- **Źródła prawa Unii Europejskiej**

1. Charakterystyka i podział źródeł prawa Unii Europejskiej

2. Pojęcie *acquis communautaire*

3. Hierarchia źródeł prawa Unii Europejskiej

4. Prawo pierwotne

5. Umowy międzynarodowe

6. Prawo pochodne

7. Akty niewiążące

8. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i zasady prawa

- **Zasady stosowania prawa Unii Europejskiej**

1. Autonomia prawa Unii Europejskiej

2. Zasada bezpośredniego skutku prawa Unii Europejskiej

3. Zasada pierwszeństwa stosowania prawa Unii Europejskiej

4. Zasada pośredniego skutku prawa Unii Europejskiej

5. Zasady stosowania prawa Unii Europejskiej a obowiązki państw wynikające z zasady lojalnej współpracy

6. Stosowanie aktów prawnych dawnego III filara Unii Europejskiej oraz instrumentów prawnych Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa

- **System ochrony prawnej w Unii Europejskiej**

1 Kontrola wykonywania prawa Unii Europejskiej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

1) Skarga na niewykonywanie zobowiązań traktatowych przez państwa członkowskie (art. 258 TFUE)

2) Skarga o stwierdzenie nieważności aktu prawa Unii Europejskiej

3) Skarga na bezczynność instytucji Unii Europejskiej

4) Skarga odszkodowawcza

2. Pozycja sądów krajowych w systemie wymiaru sprawiedliwości Unii Europejskiej

Współpraca sądów krajowych i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – pytanie prejudycjalne

- **Ochrona praw i wolności jednostek w Unii Europejskiej**

1. Ochrona praw podstawowych w prawie Unii Europejskiej

2. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej jako próba stworzenia katalogu chronionych praw i wolności

3. Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej

4. Obywatelstwo Unii Europejskiej

4.1. Pojęcie obywatelstwa Unii Europejskiej

4.2. Prawo do swobodnego poruszania się i pobytu na obszarze państw członkowskich

4.3. Prawa wyborcze

4.4. Opieka dyplomatyczna i konsularna

4.5. Prawa obywateli w kontaktach z instytucjami i organami Unii Europejskiej

5. Unia Europejska a Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności

6. Wolność religijna w Unii Europejskiej

- **Swobody europejskie**

- 1. Swoboda przepływu towarów**

1. Pojęcie unii celnej i obszaru celnego Unii Europejskiej
2. Pojęcie towaru i reguły pochodzenia towarów
3. Zakaz stosowania ceł i opłat o skutku równoważnym do ceł.
4. Zakaz opodatkowania dyskryminacyjnego
5. Zakaz wprowadzania ograniczeń ilościowych i środków o skutku równoważnym do ograniczeń ilościowych
6. Dozwolone ograniczenia swobody przepływu towarów

- 2. Swoboda przepływu osób**

1. Zakres podmiotowy
2. Zakaz ograniczeń swobody migracji ze względu na obywatelstwo
3. Uprawnienia osób migrujących
4. Ograniczenia swobody przemieszczania się pracowników
5. Ograniczenie dostępu do zatrudnienia w administracji publicznej
6. Sytuacja rodzin pracowników migrujących

- 3. Swoboda przedsiębiorczości**

1. Ograniczenia swobody przedsiębiorczości
2. Zasada wzajemnego uznawania kwalifikacji
3. Spółki

- 4. Swoboda świadczenia usług**

1. Zakres podmiotowy
2. Zakres przedmiotowy
3. Dozwolone ograniczenia swobody świadczenia usług

- 5. Swoboda przepływu kapitału i płatności**

1. Uwagi ogólne i podstawowe pojęcia
2. Istota swobody przepływu kapitału i płatności
3. Dozwolone ograniczenia swobody przepływu kapitału i płatności

- **Polityki oraz działania wewnętrzne i zewnętrzne Unii Europejskiej**

- 1. Polityki i działania wewnętrzne Unii Europejskiej**

1. Przestrzeń Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości
2. Wspólne reguły w dziedzinie konkurencji, podatków i zbliżenia ustawodawstw

3. Polityki Unii Europejskiej

2.Działania zewnętrzne Unii Europejskiej

1. Wspólna Polityka Handlowa
2. Współpraca z państwami trzecimi i pomoc humanitarna
3. Stosunki Unii z organizacjami międzynarodowymi i państwami trzecimi oraz delegatury Unii

- **Europejska Polityka Sąsiedztwa**

1. Partnerstwo Wschodnie
 - Mołdawia • Azerbejdżan • Armenia • Ukraina • Gruzja • Białoruś
2. Unia na rzecz Regionu Morza Śródziemnego
 - Izrael • Maroko • Tunezja • Algieria
3. Wymiar Północny
4. Polityka arktyczna Unii Europejskiej

II. Rada Europy:

1. Geneza Rady Europy i państwa założycielskie,
2. Cele Rady Europy,
3. Rada Europy a Rada Unii Europejskiej i Rada Europejska,
4. Konwencja Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Europejska Konwencja Prawa Człowieka) – prawa i wolności człowieka, wymagania wobec państw członkowskich Rady Europy,
5. Komitet Ministrów Rady Europy,
6. Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy,
7. Komitet Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy,
8. Komisarz Praw Człowieka Rady Europy,
9. Zmiany wprowadzone Protokołem 14 do Europejskiej Konwencji Prawa Człowieka,
10. Podstawy prawne przystąpienia UE do Europejskiej Konwencji Prawa Człowieka,
11. Struktura Europejskiego Trybunału Prawa Człowieka,
12. Cele ETPCz,
13. Wymogi wniesienia skargi indywidualnej do ETPCz,
14. Zakres jurysdykcji ETPCz a zakres jurysdykcji Trybunału Sprawiedliwości UE.

III . Strefa Schengen:

1. Początki współpracy granicznej państw europejskich,
2. Grupy TREVI,
3. Nordycka Unia Paszportowa,
4. Unia Paszportowa Beneluxu,
5. Układ z Schengen: okoliczności podpisania, podstawowe zasady, środki krótko- i długoterminowe,
6. Konwencja Wykonawcza do Układu z Schengen: granice wewnętrzne i zewnętrzne – zasady przekraczania, postępowanie wobec obywateli państw trzecich,
7. Pojęcie *acquis* Schengen,
8. System Informacyjny Schengen: SIS I, SISOne4All, SIS II
9. Polityka wizowa, azyłowa i imigracyjna,
10. Włączenie *acquis* Schengen do prawa UE - Traktat Amsterdamski
11. *Acquis* Schengen po Traktacie Lizbońskim,
12. Państwa strefy Schengen a państwa UE: Wielka Brytania, Irlandia, Szwajcaria, Norwegia, Islandia, Cypr, Rumunia i Bułgaria,
13. Perspektywy rozwoju strefy Schengen.

IV. Europejski Obszar Gospodarczy (EOG)

1. Geneza i rozwój EOG
2. Cele EOG
3. Swobody EOG
4. Struktura instytucjonalna
5. Państwa członkowskie
6. EOG a Unia Europejska

V. Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (EFTA)

1. Geneza i rozwój EFTA
2. Cele EFTA
3. Struktura instytucjonalna
4. EFTA a EOG i UE

Program zmienny, związany ze specjalną tematyką edycji Konkursu w roku szkolnym 2013/2014

Edycja pod hasłem „Parlament Europejski w systemie instytucjonalnym Unii Europejskiej”

1. Geneza i ewolucja Parlamentu Europejskiego
2. Wybory do Parlamentu Europejskiego
3. Struktura Parlamentu Europejskiego
4. Kompetencje Parlamentu Europejskiego
5. Wzmocnienie pozycji Parlamentu Europejskiego po reformach Traktatu z Lizbony
6. Status prawny posła do Parlamentu Europejskiego

Wykaz zalecanych podręczników:

1. Barcz J. (red.) *System prawa Unii Europejskiej*. Warszawa 2010;
2. Górka M., *System instytucjonalny Unii Europejskiej*, Warszawa 2010;
3. Kuś A. (red.), Gilowski P., Krzysztofik E., Miaskowska-Daszkiewicz K., Sieniow T., Szachoń A., Wojtasik P., *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Lublin 2010;
4. A. Kuś (red.), E. Krzysztofik, K. Miaskowska-Daszkiewicz, R. Pal, T. Sieniow, A. Szachoń, K. Woch, P. Wojtasik, *Prawo materialne Unii Europejskiej w zarysie*, Wydawnictwo KUL 2011;
5. A. Kuś (red.), E. Krzysztofik, K. Miaskowska-Daszkiewicz, R. Pal, A. Parol, T. Sieniow, A. Szachoń-Pszenny, K. Woch, P. Wojtasik, *Prawo instytucjonalne Unii Europejskiej w zarysie*, Wydawnictwo KUL 2012.

Akty prawne

Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w wersji po traktacie z Lizbony ogłoszonym w Dz. U. z 2009 r., nr 203, poz. 1569

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112 ze zm.), Dział VI
Wybory do Parlamentu Europejskiego